

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.
Nyiltér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán

A pók.

Szatmár, 1912. május 14.

(+) Szinte az egész katolikus sajtóban megfutotta körutját 18. számunk vezércikke.

Nemes megilletődéssel, lelkes örömmel fogta meg a katolikus-ság azt a testvéri jobbot, a melyet oly mélyreszántó igazságok hangoztatása mellett nyújtott feléje *Kontra Aladár* ref. lelkész.

Ez a visszhang imponáló igazságról tett bizonyosságot.

Hogy a katolikus-ság érzésvilága másféle, mint a minőt erről évtizedek óta czélzatos ferditésekkel megfestett a régebben rejtett, ma nyílt fegyverekkel harczoló zsidósajtó. Hogy a katolikus-ság régen és elevenül érzi, hogy a hatalomra jutott antichristianismus csak azért kapott erőre, mert mesterkedéseivel széttagolta és egymás ellen tüzelte a keresztény elemeket. És ez a szakadékos örvény napról napra ijesztőbb lett, mert a protestantismus fölült a tendenciával dolgozó ellenségnek. Küzdőtársát látta

a legveszedelmesebb ellenfélben. Elámitottságában Faust módjára társult Mephistóval. És az eredmény megdöbbentő. Ezeréves alapok vannak aláásva. Czégérkedő guny tajtékja szennyezi be eszményi klenódiumainkat. Sáros lábak tipornak nemzeti ideáljainkon. Erkölcsi méltely fertőjébe került a család. Anyagi érdekek vásári kufárkodása vert tanyát köztünk. Szellemi életünk az irányító hatalomra jutott sajtó mérges anyaga következtében a hitelenség és erkölestelenség hálójába került. Rabjai vagyunk szinte minden téren annak a kisebbségnek, a mely erőt vett rajtunk épen azzal, hogy a keresztény magyarság táborát kettéosztotta. Szörnyű szolgaságunk bilincsei már hangosan csörögnek. Elborult aggodás gyötri a magyarság szívét. Lejtőn vagyunk. Össze kell hát fognunk! Be kell tömnünk az elválasztó szakadékot s egygyé kell lennünk újra! Hiszen egymáshoz tartozunk multunknál, érzésünknel, törekvéseinknél, nemzeti és erkölcsi jövőnknel fogva.

A katolikus-ság így érzett és

gondolkozott mindig. Erről ad bizonyosságot — ismételjük — az egész katolikus sajtónak *Kontra Aladár* cikkére adott egyöntetű visszhangja.

És különösen mi örvendtünk, hogy őszinte, becsületes és hazafias törekvéseink: összehozni a magyar nemzeti érdekek természetes védőit itt Szatmáron — oly férfiasan egyenes hozzájárulást váltott ki a protestánsok részéről *Kontra Aladár* cikkében.

Itt köztünk is már oly erőre kapott az antichristianismus, hogy szemérmetlen támadásai megtételére már napilapot alapított, egy szabadkőmives páholy alapításán dolgozik, bujtogatja szocialis maszlagokkal a félrevezetett munkásságot, és hintegeti nemzet- s vallás-ellenes tanításait.

Ezzel szemben nem elég, — a meddig már mi is eljutottunk, — az előkelő lemondás, vagy az előkelő felháborodás. Ez még nem harcz, hiába képzeljük, hogy ez már — hősiesség. Nem magunkat kell ostoroznunk, de az ellenséget. Ez kell!

Alkonyati hívős tájon.

— MAGYAR BÁLINT. —

I.

Alkonyati hívős tájon,
Sárga tallón, kék katángon
Már megült a kőd, az álom.

Akárhova-merre léptem,
Szelid, hosszú árnyékképen
Dal kísérté csendes léptem:

„Áldás u kalász fejére,
Amely itt maradt kenyérré,
Itt maradt... nekünk... kenyérré!”...

Összetépett, rongy-ruhába,
A sárguló tallót járva
Igy danolt a három árva.

Mig a hullott szemet szedték,
Kis lábukat megsebeztek,
A barázdát vérrel szegték.

De a daluk el nem fáradt
Útjain a bús határnak,
Minden soron újra támadt:

„Áldás a kenyér hajára
Minden esett falatjára,
Minden hullott morzsájára!”...

II.

Most a szivem bis tallóján,
Holt örömeim virrasztóján
Tünődöm a régi nótán.

Milyen szines pazar dallam!...
Igy danolták, emyji hanggal,
Vagy én szivem teli dallal?...

Milyen igaz, lelkes nóta!...
Igy hallottam, vagy azóta
Lett szivemnek lelkes nóta?...

Szava, mintha új szó lenne,
Dala mintha új dal lenne,
Csak az áldás régi benne:

„Áldás minden örömeimre,
Minden hullott örömeimre,
Áldás minden örömeimre.

Ami nekem hullott mégis,
Amit felszedhetek én is,
Amit elvehelek én is!

Áldás a kenyér hajára,
Minden aszott falatjára,
Minden hullott morzsájára!”...

Haza — vissza.

Irta: BODNÁR GÁSPÁR.

Az öreg kurátor hangosan olvasott — a Gazdakörben. Az emberek körül ülték az asztalt. És úgy hallgatták, mintha mindegyikük arca kérdőjellel változott volna. Mer' az öreg kegyetlen szépen tudott olvasni. Mintha csak méz csurgott volna az ajkáról. Meg eziüst csegett volna a hangjából.

— Azt mondják az utazók, hogy a tengeren túl való ős rengetegeken van egy madár. Különös természetű madár. A fészket megrakja. És ott is hagyja nagy, sok időre. És száll-száll, barangol, a nélkül hogy csak haza nézne. De egyszerre, mintha megkapná valami érzés. Valamilyen vágy. Habozás nélkül szárnyal, siet vissza. Vissza — a fészkébe. És akár hogyan is eltévelygett, akár miképpen is elvesztette utja irányát, jó ösztöne vissza, haza viszi — fészkébe. És itt megnyugszik. Bevárja végét. Itt született. Itt is — hal meg.

Az öreg kurátor egyszerre megállott. Értelmes, nagy szeméit lehunyta. És úgy tett, mintha aludnék. Almodnék. A szive pedig vátiig dobogott, hogy majd meghasadt. Lezárt szempillái alig bírták könnyeit elfojtani.

Rettenetes csend verte billincseibe a hallgató lelkeket. Az a csend, mely azért néma, hogy annál érthetőbbé tegye magát. Annál szegesebben szorítsa össze a sziveket.

Végre is az öregebb ébredt fel elsőnek. Ő szedte össze magát, hogy végét vesse a kinos álomlátásnak.

Lapunk mai száma 10 oldal.

És mikor már érlelődik a közös harc szükségességének gondolata, a mikor protestáns részről is oly bensőséges közeledés építi az elválasztó szakadék fölött a hidat: ugyanakkor egy leselkedő pók feszíti ki a már szétépett hálót, hogy még jobban körülfonja szabaduló áldozatát.

A szatmári Kalvineum-ünnepségeket használja ki erre az „Uj-Szatmár“. Nem arról a naiv hiszékenyeknek számára készült vezércikkéről szólunk, a mely Balthazárt úgy ünnepelte, hogy nagyot ütött a szatmári püspökökön, a meghaltakon s az élőkön. Sem arról, hogy micsoda tartuffe-i szerepet játszik a „Demokratia“ páholy helybeli ágense, támadván mindig a vallást és most — ünnepli. Hanem szólunk Tanódi Márton újabb cikkéről, a mely úgy akarja feltüntetni a szatmári katolicusságot: mint a mely egyenes ellensége, gyűlölködő Káinja a protestánsoknak. A mese rókája úgy akar hizelegni, hogy bunkóval üt az ellenfélnek bemutatott katolicismuson. Irván, hogy Balthazár a szeretetről beszélt Szatmáron, és

„teszi ezt akkor, amikor egyéb fölkennt fejek (kenet nélkül való szívvel) a gyűlölködésnek elhamvadni készülő parázsát fujják teli tüdővel, hogy lángot vessen az ellenfelek megégetésére.“

Mult számunk megadta természetes okát, hogy a katolicusság távolmaradása Balthazár ünneplésétől nem protestáns magyar testvéreink lekicsinylése. Minden elfogulatlan gondolkozó előtt tisztán állunk. És ez a fekete pók akarja nyíltan meghazudtolni a mi egyenes őszinteségű állításaink igaz voltát.

De mi köze ennek a radikális

zsidó-szabdkömvésnek a kereszténység ügyeihez?

Mi köze? Rámutatunk! Hogy egymásra uszítson bennünket, keresztény magyarokat és e testvérharcban ő hatalmasodhassék el fölöttünk.

Ám hiszszük, hogy Kontra Aladár felénk nyújtott jobbja nem egyedül az övé volt, de az egész protestantismusé.

A diktátor. A magyar politikai életben most az történik, hogy a kinevezett miniszterelnök s a parlamenti többség vezére, Lukács László egyik választójogi tervezetet a másik után mutatja be egy alig 40 tagot számláló párt elnökének. De nemcsak bemutatja, hanem nyomban el is dobja ezeket a tervezeteket a miniszterelnök, egyiket a másik után, amint Justh Gyula azokat elfogadhatatlannak jelenti ki. Hát ez bizony furesa állapot. Magyarországon eddig csak a királynak volt előzetes vétőjoga a törvényjavaslatokkal szemben. Most ugyanezt a jogot gyakorolja már egy ellenzéki párt vezére is. Ennél szégyenletesebb kudarc, ennél nagyobb megaláztatás egy kormányra és többségre nézve nem is képzelhető. Nemzeti szempontból azonban nincs mit busulnunk a kormánynak eme szégyenért. Közismert tény, hogy nálunk az igazságot, a nemzet igaz ügyét sohasem (vagy csak igen ritkán) a kormánypárt képviseli, hanem az ellenzék. A jelenlegi megaláztatás tehát sújtja Lukácsékat, de nem sújtja a nemzetet. Ennek a megaláztatásnak talán nagyobb serkentő ereje lesz a munkapártra nézve, mint a hazafias lelkiismeretnek. Ennek nyomása alatt talán realépnék arra az utra, amelyet magyar érzésük minden ösztönzése dacára eddig makacsul elkerültek. Hiszszük azonban, sőt elvárjuk az ellenzékétől, hogy mostani előnyös helyzete nem fogja megszedíteni. Hiszszük, hogy a békefeltételek megállapításában nem fog ugyanazon hibába esni, amelyért megalázott ellenfelét, a kormánypártot annyiszor és annyi joggal támadta. Elvárjuk és követeljük, hogy a választójog alapelveinek megállapításánál nem pártérdekek biztosítása lesz a cél, hanem a *tiszta, a becsületes és magyar nemzeti akarat föltétlen érvényesülésének biztosítása.*

Szabdkömvés mozgalmak.

II.

Budapest, 1912. május 13.

A *Prometeus* páholyban (főmestere dr. Hahn Dezső orvos) 1910. november 15-én tartott felavató beszédében azt mondta Vermes Mór dr. „Az emberi haladást hátráltató tényezők legfőbbike mindenkor az egyház volt, első sorban a keresztény egyház... Sikerült mindenkor bámulatos szerveztségének köszönhető. Ennek egy ellenszere van: annak felismerése, hogy a nevezett egyház ellen csak a szervezett szabdkömvességi képes sikkra szállani.“

Figyelmébe ajánljuk Haypál uréknak a mult évi római szabdkömvés kongresszuson hozott határozatot is.

A római kongresszuson *Trinchieri* testvér azt mondotta, hogy az egyháznak volt hivatala, de azt betöltötte és így túlélt magát és pusztulnia kell. Az emberek vallás és egyház nélkül is tudnak ma már élni.

A határozat szövege pedig következő: „A nemzetközi szabdkömvés kongresszus elismeri, hogy a vallásos érzelem, mint a vallás szabadgyakorlata legnagyobb mértékben tiszteletben tartandó (szép, hogy legalább elismeri). Együttal azonban kijelenti, hogy a szabdkömvés kötelessége minden hatalom és befolyás ellen küzdeni, amely az államok és népek szabad fejlődését gátolja. A vallásos érzelem és a vallás szabadgyakorlata az államok politikai életéből kiszűkültek ki, nehogy ezáltal az államok valódi hivatásuktól eltereltesenek és ezáltal a dogmák és a lenyűgöző túrlélmesség szolgálatába szegődjenek. Az egyház tehát ne gyakoroljon az államéletre semmiféle befolyást. Épen ezért a szabdkömvesség az egyház befolyásával szemben a felekezeti különiség akcióját folytatja a népek gazdasági fejlődése és nevelése érdekében.“

Végül utalok azokra az érdekes felvilágosításokra, amelyeket a nemzetközi szabdkömvés világtörvény vezetője, *Quartier-La-Tente* adott elő a Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy 1911. évi nagygyűlésén arról szólva, miért hiúsult meg a svájci Alpina nagypáholy által kezdeményezett szabdkömvés világszövetség. *Quartier-La-Tente* kénytelen bevallani, hogy az Alpina erre vonatkozó javaslatát az amerikai Unió összes páholyai visszautasították. Az elutasító válaszból közöljük a következőket:

„A francia Nagyoriens, az Amerikai Egyesült Államok nagypáholyai által nem is-

— Az a madár én voltam. Én vagyok — szökött az öreg — és lecsüggesztette ősz fejét, mintha súlyát érezné vallomásának. En is megraktam fészkeket. Aztán itt hagytam... sok-sok időre itt hagytam.

Az emberek nem szóltak, csak fejükkel bólingatták, hogy nagyon jól tudják.

— Mikor indulóban voltam és dolgaimnak legöregebbjén tul estem: hát elsajnál-gattak barázdás szomszédjaim. A Pali szomszéd meg csak úgy odavetette:

— Meglássá szomszéd, megöli a hazafájás.

— Micsa' — kérdeztem, hajtottam vissza neki a szót.

— A'csoda, vágta vissza, hogy megöli a szívet a hazafájás. Meglássá. Mer' hogy egy szívnek elég ám egy haza. Egy föld. Egy göröngy. Megöli — a honvágy.

— Mese beszéd! A költők, meg az asszony nép találta ki, mondok. Vasgyuró — nevet rajta. De még hogyan nevet.

... Hát elindultam Á tengerre szálltam. A mi beszédünk szerint — a más világra. És találtam is ott, bizony hogy más világot. De még milyen világot. Ember legyen, a ki el tudja mondani.

— Eleinte azt hittem, úgy biztattam vergődő lelkemet, hogy a nyomorúság, a szegénység csinálja ezt a világot. Ezt a czudar más világot. Majd ha keresek! Majd ha gyön a dollár! Majd ha tollasodom! Mäskép leszen.

— És mikor aztán felkerültem a napfényre a feneketlen kőszénbányák pokoli sötétségéből... nem éreztem hiányt. Volt pénz is.

— Mit ért? Mi becese volt. A lelkemet nem tudta megnyugtatni, lecsendesíteni. Megfizetni.

— Mer' jött a vasárnap. Mikor azt hittem, no most megpihenek. Elül a lelkem. Micsoda? Most kezdett csak zakatolni. Háb-orogni. Viharzani. Akár a tenger, mikor ide hajított. Ugy tépett valami! Ugy rongyolta lelkemet, testemet. Azt ki se lehet mondani. És mikor meg akartam szoritani, mikor leaktartam lánczolni... akkor kitépte magát a keblemből. És vitt... és ragadott mint vitte ösztöne azt a madarat, melyről éppen most olvastam.

— Mi ez? Kérdeztem elejénte. Hát nem mese? Vén asszonyok beszéde? Hát valóság? Hát csakugyan van hazafájás? Honvágy?

— Van bizony. Bizonyval van! Rettenetesen van! Nincs az a testi fájdalom, nincs az a lelki gyötrellem, a mi vele felérne... Mintha minden pillanatban harang zugna vagy sirna a lélekből:

— Haza — vissza!

— Mintha a föld dübörögné untalan — szüntelen:

— Vissza — haza!

— Akár derült volt az ég és mosolygott felém; akár felhőket kergetett a szél vagy villámlások járták-czikálták keresztül-kasul az eget; mindnek, de mindegyiknek egy és ugyanaz volt a beszéde, az intése, a kérése, az unszolása:

— Vissza — haza!

— És ha csak a vágyódás, a hazafájás gyötört volna! De belém, lelkembe kapott a halál rettenetes gondolata. Hogy soha többé vissza nem mehetek! Hogy itt — a vég! Az

idegenben. A rémes idegenben. Hogy soha senki sem fogja tudni, hol — merre porladozom? Hol a sirom? Senki egy virágszálat nem tesz hantomra. Soha, soha... sohasem! Oh, ez a gondolat — már maga a halál. A siralomház. Az utolsó éjszaka!

— De az éjszaka megcsalt. Reggel lett újra. És a halál gondolata újra kezdődött. És én dolgoztam két ember helyett. Csak-hogy már utra valót szerezhessek. Mint az a madár, a melyik megérzi végét, összeszedi még egyszer inait, szárnyait, hogy utra kelhessen és odaérhessen még egyszer fészkehez, a hol született, kikelt és szárnyaira kapott: úgy tettem én is. Az ösztönöm kergetett — segített.

— Már a hajón ültem. A lelkem még akkor is zakatolt. A tenger azt mormolta:

— Vissza — haza!

— A hullámok is kötekedtek velem. És azt huhogták, ordították:

— Siess! Vissza — haza!

— Perczről percze kísért, gyötört a rémes gondolat, hogy itt-ott kell elvesznem. A tengerben. Szinte hallottam a hullámok énekét. Temetésem énekét:

— Késő — késő!

— Teremtő Istenem, mikor aztán partra, földre jutottam! Mintha siralomházból léptem volna ki. Remegtem. Reszkettem. Olyan voltam, akár terítőre fektethettek...

— És itt vagyok. Itthon vagyok. Ujra enyém a kis bogárhátú ház. Ujra szívom a honi levegőt. Ujra járom a határt. És otthon érzem magam az Isten házában. Barázdászomszédja vagyok a szomszédomnak. S mikor így virágos tavasszal kimegyek a föl-

merhető el, mert 1877. évben alkotmányában megszüntette az új tagokra nézve azt a szükségességet, hogy Istenben higgyenek. „A svájci Alpina nagypáholyt és a Magyarországi Symbolikus Nagypáholyt sem lehet elismerni, mert testvéri viszonyt tartanak fenn a francia Nagyorienssel. A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy azzal is elegendő alapot ad az el nem ismerésre, hogy a bibliát nem teszi többé mint szabadkőművesi szimbólumot az oltárra.”

Jellemző, hogy az Unió páholyai el nem ismerik sem a francia Nagyorienszt — melytől a mi összes páholyaink alkotmányukat nyerték — sem az Alpínát, sem a mi páholyainkat igazi szabadkőműveseknek. Quartier-La-Tente-ot, mint mondja, nevetésre készítetik az Unió páholyainak ezen szigorú rendszabályai, melyek „landmarkjaikra” hivatkozva utasítják vissza a szövetséget. A landmarkok azon feltételeket foglalják magukba, melyek a felvétel alapját képezik. Az amerikai és angol páholyoknak a vallásra vonatkozó landmarkjai a következők:

1. Minden szabadkőművesnek hinnie kell Istenben, mint a világnak mindenható építőmesterében.

2. Minden szabadkőművesnek hinnie kell egy új életre való feltámadásban.

3. A bibliának, mint nélkülözhetetlen szimbólumnak, minden páholyban ott kell lennie. „Ez a három landmark — mondja Quartier-La Tente — egyelőre az egyetlen akadály a világszövetségnek.”

Haypál Benő ur és társai bizonyára tudják, hogy ez a 3 landmark a francia Nagyoriens és a magyar páholyok alkotmányából is hiányzik, tehát ezeknek iránya istentagadó és vallásellenes. Ez immár vitán kívül áll.

III.

Haypál Benő ur a hazaszeretetről is beszélt a fentebb említett alkalommal s többek közt ezeket mondta: „mi a boldoguláshoz és boldogsághoz való jogot közkinccsé akarjuk tenni. E törekvésünk miatt sötét helyekről zudítják ránk a hazafiatalanság vádját. Azért vagyunk hazafiatalnak, mert az alkotmányos élet védett hajlékába s a kultura derűs, enyhe levégőjű csarnokába kívánjuk testvéri kézzel bevezetni azokat, akiket a hajlékokon kívül a jogtalanságnak és kulturátlanságnak vihará ver.” Haypál Benő ur megint nagyon messze megy, a mikor a jelzett szándékokat kizárólag a szabadkőműveseknek foglalja le. Pedig állítását csak így értelmezhetjük, mert egyébként legfeljebb annyit mondhatott volna: hogy a boldoguláshoz való

dekre . . . az a föld, mintha szíve volna, lelke lenne: úgy nekem beszél. Akár első, a legelső szerelmem suttogna, a fák lombjai közt dalolna, a pataokban nekem csevegne, az árnyékban nekem hányán szememre:

— MÉR nem volt nekem elég az én szívem? 'Iszen én hű vagyok hozzád. Én sose' csaláltak meg tégedet!

— És én mintha újra visszaifjodnék. Vagy úgy érezném, hogy erős tölgy vagyok. Karesu sudárral. Sűrű fekete hajlombokkal. Vas izmokkal. És nem tudom elhinni, hogy — ni csak te, 'iszen megöregedtél!

. . . Szólt az öreg ember. És e pillanatban kibontakozik a Nap fellegtakarójából. Aransugarakat szór hamvas hajára, mint az ormokon maradt tavaszi hóra. Kor, idő, mulandóság kisiklott tudásából. Életének lepergett viszontagságai eltűnnek arca vonásaiból. Szemének bágyadt fénye szinte ki-gyul. Tekintetéből az ifjuság gyermetes öröme mosolyog. Ősz hajzata egyszerre, mint az oroszlán sörénye hull homlokára. Fejének hava üde ragyogással tünteti fel arcát. Nem marad meg e perczben más az ő lelkében, mint az élet érzete és vágyódása, mely a csendes, szép öregségre — a szív édes békéjét lehellelte.

. . . A fiatalabbak meg csak nézik . . . nézik. És bámulják, mint pattan ennek az embernek öregsége fiatalágának virágává, ujra — a föld, az élet szeretetének csudás, delejes hevében. Az életnek egész pompájában.

jogot ők is közkinccsé akarják tenni stb. Vagyunk ilyenek, hála Istennek ezren és ezren, sőt! Aligha van ebben az országban öntudatosan, hazafiasan és keresztény szellemen gondolkodó ember, aki a boldogulást közkinccsé tenni, minden embert „a kultura derűs csarnokába” s onnan „az alkotmányos élet védett hajlékába” bevezetni nem óhajtáná. Am az óhajítás és jószándék még nem egy és ugyanaz a megvalósulással, ezt úgy-hiszem a „királyi művészet” (szabadkőművesesség) emberei is el kell hogy ismerjék. És ezen jó szándékok miatt bizonyára sem őket nem mondja, sem bennünket nem illet a hazafiatalanság vádjával senki.

Jól tudják ők, miért tartjuk őket hazafiatalnak és ezt meg is mondjuk. Tájékozásul szolgáljon néhány idézet a Martinovics páholy főmesterének, Jászi Oszkár dr.-nak 1911. évi február 3-án tartott székfoglaló beszédéből: „eszmeterjesztő munkánk koronájának tartanám azt, ha egy modern (!) okos és becsületes magyar történelmet adhatnánk a magyar polgárság és a nép kezébe. Oly történelmet, mely a modern szociológiai tudás fáklyájával rávilágítana a katedrai bornirtságnak és a szellemi lakájságnak arra a sötét vadonjára, melyet magyar történelírásnak nevezünk.” „Azt hiszem, hogy a progresszív eszméknek ma már egész más ereje és élanja volna Magyarországon, ha csupán a jelen osztály érdekeivel és nemzetiségi ellentéteivel állanánk szemben, nem pedig a történelmi érzelmek és tradíciók ama szövedékével, melyet állandóan hevít és erősít a meghamisított (!) történelemírás és az oligarchia szolgálatában működő közoktatás.”

„Vagyis azt gondolom, hogy az ország összes középkori hatalmaival: a hitbizományokkal és a holt kézzel, a gentry vármegyével és az egész grófi, papi alkultúrával, sokkal könnyebben és biztosabban vivatnók meg a demokrácia harczát, ha magában a polgárságban és a népben nem lenne egész sereg téveszme (!) és czelszerűen érzelm (!) a multat illetőleg, hogy egészen mások volnának harcunk esélyei, ha a magyar, különösen a polgári közvélemény tisztában volna arisztokráciának idegen, kalandor és rablólovag multjával; ha ismerné a nép és a polgárság ezeréves elnyomatásának történetét, a fölfelé lakó és lefelé kegyetlen nemesi politika igaz arculatát, városaink évszázados küzdelmét a rabló feudalizmussal szemben, a dinasztia és a demokrácia elemek gyakori szövetségét a kis-királyok anarchiája ellen, a nemzetiségek ezeréves elnyomatásának történetét . . .”

„Azt hiszem testvéreim, hogy egy ilyen nemzedék, mely nem ülne fel ama katedrai hamisításoknak, vagy együgyűségeknek, melyek például azt tanítják, hogy Magyarországon nem volt hűbértség, hogy a magyar nemesség önként adta oda jogait nagyszerű áldozatkészségből, hogy a magyarság a világ legliberálisabb és legtürelmesebb népe az idegen vallásokkal és nemzetiségekkel szemben, hogy a magyar nemességet a trón iránti nusség jellemzi . . . egy ilyen nemzedék sokkal bátrabban . . . tűzné ki az új Magyarország czéljait . . .”

Az ember megdöbben, olvasva a szemérmetlen hazugságoknak, az alávaló rágalmaknak és a mélységesen rosszakaratu törekvéseknek ezen tömegét. Kiváncsiak vagyunk, mit tenne Haypál Benő ur, ha azt kívánnánk tőle, hogy perverz gondolkodású „testvéreink” ezen förmedvényeit a szabadkőművesi szolidaritás alapján írja alá?

Végül idézem a jelentést azokról a tárgyalásokról, melyek 1911. február 9-én az aradi Osszetartás páholyban dr. Sch. H. helyettes főmester irányítása mellett a Minerva páholy által felvetett nemzetiségi páholyok felett folytak. Ez így szólt: „A feltett kérdések kapcsán magas színvonalu vita indult meg, melyből különösen kiemelendőnek tartjuk a nemzetiségi páholyok létesítésének kérdése körül kialakult eszmecsere. Arad keletén e kérdés helyes megoldására kedvező alkalom kínálkozik a nagyszámú és respektálandó erővel dolgozó nemzetiségi lakosság, a környék felizgatott s a magyar faj iránti gyűlölettel, vallási fanatizmussal telített levegője. Bár e kérdés felett újabb vitát fog rendezni a páholy, ideiglenesen azt a választ adja e tekintetben a Minerva páholy, hogy a maga részéről óhajtanádónak találja, ha a nemzetiségi intelligencia minél több tagját meg tudnók nyerni

a meglévő páholyokba való belépésre s nem emelhető kifogás az ellen, hogy ily nemzetiségi testvérek külön páholyt tömörüljenek.” (!!!)

Van-e magyar hazafiság ebben a szomorú eltévelyedésben? És tisztelettel kérjük Haypál főmester urat, mutassa ki, mikor tiltakozott vagy ő vagy a Sas páholy az ezekkel való közösség ellen? Addig, amíg ezt meg nem teszi, állítanunk kell, hogy ő ugyabban a piszkos árban uszik, amelyben Jászival élén a Martinovics, Bálint Lajos dr.-al az élén az Eötvös, Pfeiffer dr.-al élén a Comenius páholy és a t. hozzá hasonló.

Adakozzunk a Sajtóalapra!

†
Hrabovszky István.

1842. — 1912.

Olyan egyéniség dőlt ki az elmúlt hét péntekén az egyházmegyei papság sorából, aki szerencsésebb körülmények között vezető szerepet tölthetett volna be a katolikus közéletben. Vezető szerepre képesítette a megboldogult Hrabovszky Istvánt nagy akaratereje, éleslátása, erős gyakorlati érzéke, fényes tehetsége és nagy tudása egyaránt. Erős, kemény nemcsak a szó fizikai értelmében, hanem főleg akaratában és jellemében. Céljainak megvalósításában nem ismert fáradságot sem nehézséget, főleg akkor nem, amikor ezen célok megvalósítását az önértet is sürgette. Mert a meggyőződés mellett az önértet volt cselekedeteinek legerősebb rugója. Tudása nemcsak egyházi, hanem világi tudományokban is imponáló volt és párját ritkította.

Különösen kiváló volt azonban mint szónok. Akár a templomban, akár népgyűléseken vagy a megyeházában beszélt, szavainak mindig faszcináló hatása volt s magával ragadta hallgatóságát, az egyszerű híveket és választópolgárokat csak úgy, mint a megyegyűlés tagjait vagy a nemzeti ellenállás vezérlő embereit.

Nagy érdemeket szerzett az elhunyt a keresztény politika szolgálatában: a néppártnak mindenkor lelkes, áldozatkész híve volt. A vármegyei néppárti jelöltek érdekében fáradságtalanul harsogtatta hatalmas szavát, ő maga is volt jelöltje egy ízben a néppártnak a csengeri kerületben. Mit nyert volna a néppárt is, a magyar katolicizmus is, ha nemcsak vidéki szűkebb környezetben, hanem az országgyűlésen is képviselhette volna a mi igaz ügyünket. — Bár elég nagy kort ért el, elmúlását mégis mélyen fájlaljuk s szomorúan érezzük a veszteség nagyságát. Mert az ilyen bátor, harcos és tettersz em-berek száma folyton apad.

A megboldogult Hrabovszky István 1842. márczius 27-én született Baranyán (Ung megyében). 1865-ben történt felszentelése után előbb főgimn. tanár volt Munkácsan, majd segédlelkész M.-szigeten és Szatmáron, 1870-ben képezdei tanár lett, 1876 óta pedig Mérken volt plebános egészen f. évi február hónapban történt nyugdíjaztatásig. Erős szervezőtét csak két évi viaskodás után törte össze a betegség.

Halála alkalmából kerületének papsága a következő gyászjelentést adta ki: A nagykarolyi róm. kath. esperesi kerület papsága jelenti, hogy főtiszt. Hrabovszky István nyugalmazott mérki plebános, szentszéki ülnök életének 71-ik, áldozó papságának 49 ik évében a halotti szentségek ajtatatos felvétele után Nagykarolyban folyó hó 10 én déli 1 órakor csendesesen elhunyt.

A megboldogult földi maradványai f. hó 13-án hétfőn a mérki templomban d. e. 10 órakor bemutatandó szent miseáldozat után Mérken fognak eltemettetni.

Nagykaroly, 1912. május 10.
Requiescat in saneta pace!

Szatmármegyei román papok a magyar gk. püspökség ellen.

Az aradi „Romanul“ nagy örvendezés és kifakadás közt fölháborító módon ad hirt a szamosújvári gk. egyházmegyéhez tartozó szatmármegyei gk. papok szinte hazaárulás számába menő gyűléséről, a mely gyűlésen az új gk. püspökség felállítására ellen energiát övást emeltek. A gyűlés elfogadott ily értelemben egy tiltakozó iratot, a melyet a hirhedei laczfalusi pópa öcsese *Lucaciu* Constantin szerkesztett. Es ezt mindnyájan aláírva május 2-án Rómába küldték.

A tiltakozó iratot egészében közli a „Romanul.“ Minden magyar ember őszinte fölháborodását váltja ki ennek a tartalma.

Az elején jelzik, hogy fájdalommal értesültek a magyar kormány törekvéséről, mely el akarja őket szakítani a szamosújvári egyházmegyétől, ahová IX. Pius egy bullájával kebelezte őket, midőn a gyulafehérvár—fogarasi érsekség és a hozzátartozó püspökségek alapításához hozzájárult. Majd szóról-szóra ezeket írják: „Ebben a bullában az egész klérus és az egész román nép egyrészt megjutalmazást láttunk és üdvözöltünk fenséges dinasztiaunk részéről a polgári erényekért és különösen az uralkodó dinasztiahoz való ragaszkodásunkért, mert megmentettük a veszelő idejében a rebellesek dühéjétől, mely detronizálta; másrészt a római apostoli szentszék atyai gondoskodását láttuk; ebben csak egyes magyar politikusok intoleráns politikája gátolta őket, akik most kormányra jutva meg akarják semmisíteni mindazt, amit a román nép érdekében Róma és a román nép providenciális fiai tettek.

Sem vallási vagy erkölcsi érdek, sem egyházkormányzati szükség, sem történelmi tradíció nem igazolja ezen püspökség alapítását.“ Ez az egész találmány csak a magyar sovínizta kormány politikai fondorkodása, mely a vallást és a katolikus egyházi intézményeket akarja felhasználni a román nép nemzeti megsemmisítésére. Ezzel a cselekedetével kompromittálja a magyar kormány a Rómával való unió magasztos eszméjét, megingatja a román néphez az uralkodóházhoz való ragaszkodását, végtelen agitációk kovácsát viszi a közéletbe, de mindent feláldoz politikai utópiájáért, a magyar nemzeti állam kiépítéséért, mely kárhóztatandó törekvésére nem állja felhasználni a római szentszék sem. Soha a szentszék nem adta beleegyezését a megalázására és most hamis információk miatt az övék veszedelemben forog.

Kérik tehát, hogy fogadja el a szentszék ezen kormány fondorkodása ellen emelt tiltakozó szavukat, mely kormány csak a szentszék határozmányaiába vetett bizalmat akarja megingatni a népekben és legyen kegyes fenntartani és megvédeni a gyulafehérvár—fogarasi érsekség integritását és függetlenségét.

Consummatum est. Ilyen a magyar pénzen istápoló román papság érzülete. Evtizedek kitartó munkája volt szükséges ahhoz, hogy igazságos ügyünknek Bécs és Rómát megnyerjük, hogy a magyarság érdekében valami pozitívumot kivívhatunk és ime itthon, a saját fészünkben a legvakmerőbb helyezkednek szembe magyar állampolgárok, békés honfitársak fanatikus izgatói. Nemcsak agitálhatnak ezek folytonosan, hanem, amint a példa mutatja, országvilágnak teljesen szabadon hirdethetik államellenes eszméiket. Eminens érdeke az államhatalomnak, hogy ennek valahára véget vessen, a nemzetiségi körök higgadtabb elemeinek pedig első sorban érdekük ezeknek a sikoltozásoknak az elhallgattatása.

Várjuk első sorban Csaba Adorján főispán intézkedéseit.

Városi közgyűlés. Május 13-án tartotta Szatmár város törvényhatósága május havi közgyűlését Csaba Adorján főispán elnöke alatt. A polgármesteri jelentés először a két állandó témáról, a vízvezetési munkálatokról s a városi bérház építéséről emlékezett meg. Ez a két tárgy előreláthatólag még nagyon sokáig fog szerepelni a városi közgyűléseken. Ezen kívül még a kálvineumi ünnepségekről s a hivatalos óráknak nyári beosztásáról szólott a jelentés. Miniszteri leiratok felolvasása következett ezután. A Lukács kormányt üdvözölte a törvényhatóság, de egy kissé tartózkodó udvariassággal. Hiába! a legutóbbi sűrű kormányváltások indokoltá teszik az óvatosságot; hátha a jövő közgyűlésen már más kormányt kell üdvözölni!

Az elnök főispán szükségesnek látta külön felszólalással menteni azon eljárását, hogy a helybeli számvevőségi tisztviselők mellőzéseivel idegenből nevezett ki főszámvevőt. Ez a kinevezés tudvaleg nagy kavargást idézett elő a közelmúltban, a magukat sértve érző mellőzöttek frondörködni próbáltak s állítólag a munkapártból is kiléptek. A főispán mentegőzése körül vita indult meg a közgyűlésen; a Kelemen Samu és Tanódi Endre felszólalása természetesen nem maradhatott el. Izgalmat azonban csak Párkas Antal szavai keltettek, aki ugylátszik, sehogyan sem tudja megérteni, hogy városi tisztviselőnek önérzete és önálló véleménye is lehessen s aki épen ezért nagyuri fölényrel és bántó szenvedélyességgel fakadt ki a tisztviselők eljárása ellen. Nagyobb baj azonban ebből sem lett. A közgyűlés napirendre tért az eset fölött anélkül, hogy arról véleményt mondott volna.

A szakköztségi javaslatokat gyorsan letárgyalták. Kovács István vízműigazgatót és Ferencz Agostont kiküldték a bécsi, düsseldorfi és mannheimi vízvezetékek tanulmányozására, aminek alighanem az lesz a következménye, hogy még néhány vízvezetési tisztviselőt fog alkalmazni a város és ezek is külön tanulmányutak alapján fogják majd megszerezni a szükséges gyakorlati ismereteket. A ipartestület megalakításához megadta a közgyűlés a szükséges hozzájárulást. Kiszájtások és Kupán Antal közrendőr ideiglenes nyugdíjaztatási ügyének elintézésével végződött a közgyűlés.

Liga a szabadkőművesség ellen.

Irta: ID. EGAN LAJOS.

A huszadik század egy ragadós betegsége söpör végig a világgömbön, mely ellen nem lehet az emberiséget Pasteur módszerével immunizálni, sem a 606-tal gyógyítani.

Csak rend és fegyelem, az erkölcsi alap és a szigorú megtorlás szükséges ahhoz, hogy az egyén és a társadalom annak romboló hatásától megóvassék.

Az élet boldogságát keresi az egyén és a társadalom, de azt csak akkor érheti el, ha jól szerkesztett irányítót visz magával, amely a téves eszmék hangos jelszavával nem engedi magát letériteni az igaz utról, mely biztosan vezet az életezél, a boldogulás felé.

A modern böselet eltévelyedése az emberi gyöngeséget és romlottságot védi. Tudománya pedig olyan jelszavak elhíntése, melyeknek, a szolid életben alkalmazva, nincsenek igazi értékük.

A fennen hirdetett testvériség álarcza alatt a feneketlen önzést gyakorolják, melyhez minden tekintély csödjére van szükségük.

Ott kerülnek felszínre a pájtás-csoportok, az érdek-klikkek, melyek kerülnek az igazságot és lesüllyesztik a társadalom színvonalát,

annak elernyedését, elmálását idézik elő, a közérdek szent kapcsolatának lazulásán örvendve, tudnak igazán a zavarosban halászni.

A magánérdek nekivadult hajhászása színvakká teszi az embereket a közszellem nemzetfentartó lényeges kérdéseivel szemben.

Ebben a milióban sok veszedelem rejlik. Ez csak annak válik hasznára, aki azt mindig a maga javára szokta felhasználni.

Igy jutnak magas pozícióra az érdemtelenség, akiktől hiába vártak bölcs vezetést, jó irányítást, mert ezek maguk is más tanácsára szorulnak és akkor lehull az önzés álarcza, porba hull saját tekintélyük is, csak a hirdetett testvériség lólába látszik ki.

Ez a mai magyar szabadkőművességnek természetrajza. Ez ellen pedig védekezni kell.

Példát szolgáltat erre Belgium egy városának (Malines) kezdése, ahol e célra alakult meg egy új liga, mely állandó tudakozódási irodát létesített, hol a szabadkőművességre vonatkozó minden adatot, minden mozzanatot összegyűjtenek és a szabadkőműves ténykedéseket figyelemmel kísérik, hogy azok káros működését ellensúlyozhassák.

Van a ligának külön könyvtára, felolvasásokat tartanak, könyveket, füzeteket, naptárakat, plakátokat, képes levelező lapokat adnak ki és sok helyen elterjedt tagjait — időközönként, saját ujságuk által értesítik a szabadkőműves-ellenes propaganda tenni valóiról és sikereiről. Szóval nagy előrelátással és szervezett erővel mennek bele a küzdelembe.

A liga különös sulyt helyez arra, hogy más lapok is elláttassanak értesítésekkel a turpisságok felderítése végett, midőn hiteles és hivatalos okmányokkal szokták azokat bizonyítani.

A múlt évben ez irányban nagy sikert értek el, mert öt hónap alatt 500 cikkben sikerült nagyon is életbe vágó dolgokban lerántani a fekete kamara káros munkájáról a leplet.

A ligának Belgium minden nagyobb városában lesznek egyelőre levelezői, akik időközönként érintkezni fognak a központi választmánnyal a további teendő megállapítása végett. Később ott is ligákat alapítanak.

A társaság nyíltan dolgozik, székhelye Bruxelles (2 Rue du Cypres).

Belátták ott, hogy kicsinyes és védtelen az a hely, ahol mindenki csak magának, tanács és segedelem nélkül él, mert oda könnyen befurakodik az ellenség, hogy félrevesse, kihasználja a maga céljaira a tanácsalant.

Szövetkezni kell minden téren és nevelni a közönséget az egészséges életbölcseiségre és ügyelni, hogy az fönnmaradjon, mert az ilyen bölcs intézményt, melyet a tulkapás elleni védelem hozott létre, csak az az összetartó erő tarthatja fönn, a mely azt megalakította a közérdek megvédelmezésére. Csak aki észben és szívben nagyobb, az legyen nagyobb tekintélyben is. Ha a vezérszerep ilyen kezekbe kerül, akkor várhatunk javulást, aminek szüksége nálunk is köztudattá vált.

Értesítés. Mély tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy hosszú évek gyakorlatára és tapasztalatára támaszkodva kiváló izléssel végez üzletem mindennemű szobafestő és mázó munkát. Miért is a nagyérdemű közönség további becses pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel: **Daróczy József**, szobafestő, Bercsényi-utca 37. szám.

Pártoljuk a hazai ipart!

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN

csak hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alakú pyramisokat, obeliszket, keresztet, emléktáblákat, sírfeleket, mezei keresztet, kápolnákat, mauzóleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.

Fiók-üzlet: **Szatmár, Attila-u. 4.**

A vallásfelekezetek államsegélye.

Szinte napirenden van, kiváltképpen vagy 2-3 esztendeje, hogy állandóan a katolicizmus dédelgetését vetik a kormány szemére. Sokan már annyiszor hangoztatták ezt, hogy szinte el is hiszik és meggyőződéssel hirdetik: milyen mostoha elbánásban részesíti az állam a felekezeteket, holott a katolikusoknak mindent megad. Hogy mennyire valótlanság a katolikusok aránytalan nagy állami támogatásáról világá bocsájtott és állandóan hangoztatott vád, ime a számok: A katolikusok államsegélyének összege 2.645,000 K, a görögkeletiek kapnak összesen 2.196,000 K, a két protestáns felekezet kap összesen 7.672,878 K, az unitáriusok kapnak összesen 398,800 K, a zsidók 492,000 K. Az államsegélyben való részesedés százalék szerint pedig:

	A lakosságnak hány százaléka	Egyh. czéflra	Isk. kap	Lok. százalékban
1. Katolikusok	61.0	7.7	38.0	26.0
2. Protestánsok	19.4	79.26	58.0	22.0
3. Görögkeletiek	14.6	4.67		42.4
4. Unitáriusok	0.1	3.9	2.6	1.7
5. Zsidók	4.4	4.4	0.47	4.0

A Népszövetség megalakulása a kültelken.

Mint jeleztük, május 12-én vasárnap d. u. 4 órára a helybeli Kath. Népszövetség megbizottai kint a szemináriumi kertben, e nemes és országos népjóléti intézménynek a kültelki gör. és róm. kath. hívekkel való ismertetése céljából gyűlést hívtak össze.

Ambár a gyűlés megszabott ideje előtt egy órával igazi májusi zápor akarta elmosni ez összejövetelt, melynek fontosságát szavakkal alig lehet esetelni, mikor a május 1-én tartott szocialista-gyűlés főszónoka ép a kiszáradt csalókat táborukba, hogy osszák fel a földet, a saját magukét is, mintha több jutna az osztás után egyre-egyre — mégis meg kellett tartani a várva-várt gyűlést. A nagyszámban összejött népek mind jobban fokozódó érdeklődése mellett nyitotta meg Hubán Gyula gör. kath. esperes-lelkész tömörülésre hívó szövegével az Isten szabad ege alatt fölfrissült, fölrazott lelkek, a föld becsületes jó népének összejövetelét.

A szatmári szervezetek megbizottja Zupka Vilmos szólott ezután és ismertette a Népszövetség központi és helyi szervezetét. A roppant nagy szám, 500,000 tag 5 év alatt, meggyőzhet mindenkit, hogy a Népszövetség megadja, amit ígér: a füzeteket minden hónapban, az októberi füzet helyett a köv. évre szóló naptárt. Gyülesein egymást megismerjük, tanítjuk, hisz senki sincs oly okos, hogy más előadásából ne tanulhatna. Ismerteti a Népszövetség hármasságát, a jogi és gazdasági tanácsadó irodák szakszerű berendezését. Ez a jogvédő és gazdasági népiroda ugyanis a tagoknak ingyen ad helyes irányítást, kezére játszik a vásárlásban, az eladásban és vevésben. A Népszövetségnek tehát semmi olyan terve, szándéka, vagy utja nincs, ami a más vallásúak ellen irányulna, mint ezt sokan és tévesen a Népszövetségre fogják; és ha hitünket akarjuk megvallani és egymás segítségére lenni, ennek senki sem lehet ellensége, sőt nem is szabad ellenségének lenni.

Meggyőzően és megkapóan bizonyította be ezután Hebe József járási számvevőszéki hivatalnok, hogy a Népszövetségbe lépni a ker. katolikusnak vallása, hazája, vagyona, sőt családja iránti kötelessége. Hármasságunk, — amely igazában egy: azsidóság, szabadkőművesség és a szocialdemokrácia — legádázabb gyűlölettel s mindig vakmerőbben támadja hitünket, jól tudva, hogyha ezzel végez, a többi mint anyanyelvű árvaakat egyszerűen kinullázza. És már most szemmel láthatólag akar kiforgatni mindenünkből, hogy miután már az ipart, a kereskedelmet, a pénzpiacot, a sajtót teljesen ha-

talmába kerítette, fejünk alól a párnát huzza ki, lábunk alól a drága földet kőtyavetyélje el. A Népszövetség népmegtartó akciója, ép azért oly katonákat nevel, akik inkább meghalnak, de megadni nem adják meg magukat.

Dr. Wolkenberg Alajos theol. tanár, a kert házigazdája összegezte ezután az eredményt. Felhívja a hallgatók figyelmét, hogy a Népszövetség gazdaságilag is szervez, hogy csak jó gazdasági politikával (amelynek követelményeiről — megígéri, hogy — hosszabb beszédet is fog tartani) lehet megmenteni ezt a drága vérrrel vett és áztatott magyar földet a kapzsi ellenségtől, de meg a saját hátramaradottságtól.

Indítványára ezután kimondja a népgyűlés, hogy megalakult a szatmári népszövetség majorbéli szervezete, ennek igazgatójává Hubán Gyula esperes-lelkész választják. A csoportvezetők, a népszövetség lelkei, már az új igazgatónál jelentkeznek. Az új helyi igazgató keresetlen szavakkal köszöntö meg a bizalmat s ezzel a gyűlés véget ért. Tagokul nyomban sokan iratkoztak be. Az agitáció folyik.

Egyházmegyei Sajtóalap.

Vannak sulyok, amelyek a mi mértékeinken megmérhetetlenek. Ezt érezzük, valahányszor az egyházmegyei sajtóalap adományairól beszámolunk. Ezekben a pénzekben van valami szent lelkesülés, áldott remény, vágy az erkölcsi megújulásra és mindenekfölött egy tiszteletreméltó vonás: a lélek rejtekeiből előtörő confessió.

Ma körülbelül a katolikus sajtópartolása az igazi és egyetlen hitvallástétel. Nem szavakban tagolja el ez az ősi „Credo“-t, de tettekben.

Egy özvegyasszony 50 koronája ezüst hangon esengi el:

— Credo unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam.

— Et exspecto resurrectionem mortuorum... A meghalt keresztény lelkek feltámadását.

A sirhoz közel vallja ezt egy hófehér hajú özvegy uriaszony.

Es melléje odaáll egy a catholicumért már annyit dolgozó szegény ovónő, a ki a dolhai templomra már évek óta gyűjtöget.

Es megharsan erővel zengő tetteben az ugoesai esperesi kerület tavaszi coronájának határozata: hogy ezentúl évenként a tavaszi papi gyűlésen az összes adományok — az egyházmegyei sajtóé. Előzetesen pedig ez a kerület megajánl 200 koronát.

Es belőlünk is kitör a hymnusos remény:

— Credo!

Multi gyűjtésünk óta érkezett adományok:

Egy özvegyasszony	50 K	— f
Farkas Aranka ovónő	1 K	50 f
Az ugoesai esp. ker. megajánlott	200 K	— f
Eddig begyűlt	875 K	10 f
Eddig megajánlva	2178 K	44 f
Teljes összeg 11185 K 04 f		

1. Miért gyógyulunk Máriavölgyön?

2. Mert Máriavölgyön a parádi, bikszádi, gleichenbergi, karlsbadi, seltersi, emsi, bártfai gyógyvizeknek valóságos hasonmása van.

3. Máriavölgyi vizek a legkellemesebb, legüditőbb italt szolgáltatják.

4. Máriavölgyi ásványvizet 7/10 literig 6 fillérért tölts bérmentve érkező tiszta üvegekbe a Fürdőigazgatóság.

Képkiallítás.

Egy tiszta látású, meleg színekkel dolgozó művészember nyitja meg válogatott collectióval képképkiallítását csütörtökön d. e. fél 12 órakor a városháza nagytermében.

Volt alkalmunk alkotásait látni s meglepett sokoldalúsága, biztos ecsetkezelése, meleg tónusa Ijjász Gyulának. A művész Hollósi mester tanítványa, és hosszu külföldi tartózkodása után most telepedett le szülőföldjén, Ungvárt. Nevet szerzett már. Most fogja egy 140 képből álló gyűjteményét a „Művészház“ Budapesten bemutatni, a vidéken pedig Arad, Temesvár, Nagyszében, Nyiregyháza, Munkács és Ungvár gyönyörködött már képeiben.

Mert igazán gyönyörűség odaállani e nagy színskálájú képek elé, a melyekben nemcsak a szemnek látásai, de a szívnek megdobbanásai is megnyilatkoznak. Thémák az aranyásók földjéről, amerikai impressiók, tenger, aztán thémák, csodaszépek, a magyar ruthének kis világából: az apró szegényes falvakról, kis kunyhókról, a kis falusi templomból, a hol a mystikum fönnsége kiváltja e naiv ruthének lelke mélyéből is a fönnséget.

Különösen ezek a ruthén tárgyú képek hatnak erős intenzitással. A fiatal művész ecsetje gyöngéd szeretettel festi meg az Ung partján élő szegény ruthének színesen érdekes világát. Valami reflectorként hatnak ezek a képek. Meny nyi karakterisztikus ebben a kis világban, a külsőben is, a belsőben is! Mert Ijjász Gyula sohasem elégszik meg a millieuvel, az ő képeiben — mindegyikben — lélek is van. A csöndes, a szenvedő, a szelid s az elmerengő lélek.

Mintegy 70 képből áll a collectio. Árulk 50 és 200 korona közt váltakozik. A kiállítást és a valóban művészi képek vásárlását ajánljuk a közönség figyelmébe.

Bérmálási rend. Junius 8-án d. u. érkezés Máramaroszigetre. Küldöttségek fogadása. 9-én vasárnap d. e. 8 órakor a leányok bérmálása Máramaroszigeten. Hosszumezőn az új templom megtekintése. 10-én hétfőn d. e. 8 órakor a fiúk bérmálása Máramaroszigeten. Délután visitatio. 11-én d. e. 8 órakor bérmálás Gyertyánligeten. Visitatio. 12-én d. e. 8 órakor bérmálás Nagybocksón. Visitatio. Délután Terebesfejérpatakon az iskola meglátogatása. 13-án d. e. 8 órakor bérmálás Rahón. Visitatio. 14-én d. e. 8 órakor bérmálás Kőrösmezőn. Visitatio. 15-én Felsővisón a templom meglátogatása. Délután visitatio. 16-án d. e. 8 órakor bérmálás. 17-én visitatio Rónaszéken. 18-án d. e. 8 órakor bérmálás. 19-én d. e. 8 órakor bérmálás Aknasugatagon. Visitatio. 20-án d. e. 8 órakor bérmálás Aknaszlatinán. Visitatio. Délután 4 órakor visszatérés Szatmár-Nemetibe.

Templomszentelés. 19-én vasárnap, ha az idő kedvez, Bajánházán a templom szentelést maga egyházmegyénk főpásztorja fogja végezni, a tót nyelvű hívekhez pedig Benkő József apátkanonok fog beszédet intézni.

Keresztjáró napok. Áldozó csütörtököt közvetlenül háromnapos ájtatosság előzi meg. Ezek a napokon a hívő nép alázatos lélekkel s töredelmes szívvel körmenetet járva, Istennek földi s örök javunkra szükséges adományaiért s áldásaiért esedezik. A keresztjáró-ájtatosság eredetét az V. században élt sz. Mammert viennei püspöktől veszi, ki midőn székvárosát földrengés, ragadozó állatok s villámcsapások pusztították, hűveivel együtt az Ur kiengesztelése végett 3 napi böjtöt tartott oly sikerrel, hogy a pusztító csapások megszűntek. A nyolczadik században Róma is elfogadta és ez időtől fogva az egész kath. egyházban elterjedt e valóban szép ájtatosság. A reménnyel telt szív harangzúgás és a feszület szent jelének vezérlete alatt zászlóktól környezve vonul a mezők és rétek

Kávét

legjobbat és legolosóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utca 16. „MOKKA“ keverék czégem különlegessége 1 klgr. 4.40 korona. Villany erővel pörköltve

virágai közt a felállított kereszthez vagy templomba, az imádság és ének esdeklő hangján kérve Istent irgalomért és kegyelemért. — A ketestjáró napokon hétfőn, kedden és szerdán városunkban is lefolyt a háromnapos körmenet a hívek s a tanulóifjúság részvételével.

Congreganisták tagavatása. A szatmári női Mária-congregatio vasárnap emlékezetesen szép ünnepek közt avatott tagjai közé 12 új congreganistát a zárdatemplomban. D. u. 3 órakor gyűltek össze a virágdiszes májusi oltár előtt a fölavatandók és másfélszáz congreganista; a Veni sancte után *Varjas* Endre praeses végezte a fölavatás meghatározó szertartását. Szentbeszédében a congregatio arisztokratikus lelkiségének esz-közéről szólt. Majd fölavatta a jelölteket. A bensőséges ünnepen, a mely $\frac{1}{2}$ 5-kor ért véget, a congreganisták énekkara adott elő Mária-énekeket.

A leánykereskedelem ellen. Megint leánykereskedőket fogott el a pesti rendőrség. — Az anya eladta a leányát, egy gyalázatos asszony közvetítette a vásárt. Talán a rendőrség munkája még a könnyebbik része volt a feladatnak. A nehezebbik a bíróságnál fog végbemenni; mindakettő igyekszik majd bebizonyítani, hogy nem tudta, hogy a leányt erkölestelen célokra használják fel. És, amint az ilyen esetekben igen sokszor, szabadon kell őket bocsátani. Bizony szegénytelen, hogy a magyar társadalom ugyszólván ölbetett kézzel nézi, hány szerencsétlen lelket ragad el naponkint a bűn! Olvasnók csak a külföldi nőmozgalmakról szóló jelentéseket! Mily szent buzgósággal dolgoznak az angolok, németek, francziák a leánykereskedés leküzdésére! Akinek szíve van, érte meg, hogy nekünk is tennünk kell. Lépjünk be tömegesen a Magyar Egyesületbe a Leánykereskedés ellen (Budapest, Rákóczi-ut 11., évi díj legalább egy korona). Sőt ami még szükségesebb volna: egy fiók alakítása itt Szatmáron, a hol szintén hihetetlenül fölburjánzott a leánykereskedés.

Városok kongresszusa. A magyar városok országos kongresszusa május hó 17-én és 18-án Budapesten tartja II. rendes egyetemes ülését. Május 17-én, egyetemes ülés, melynek tárgysorozata ez: Elnöki megnyitó. Tartja: dr. Bárczy István, Budapest székesfőváros polgármestere. — Bejelentések. — Jelentés az állandó bizottság működéséről. — A városok szervezeteinek egyesülése. — A szervezési szabályzat módosítása. Előadó: Várhidy Lajos, ügyvezető titkár. — Az állandó bizottság esetleges javaslatai. — Az elnökség és az állandó bizottság újjáalakítása. — A városi törvény. Előadó: dr. Harrar Ferencz budapesti tanácsnok, kongresszusi főtitkár. — Május hó 18-án: Az egyetemes ülés folytatása. — Az új állatkert bemutatása. — Budapest székesfőváros törvényhatóságának estebédje. — A kongresszuson Szatmár városát dr. Vajay Károly polgármester fogja képviselni.

A vármegyei közigazgatási bizottság gyűlése pénteken folyt le Csaba Adorján főispán elnöklésével. Az alispáni jelentés az áprilisi árvizről emlékezett meg, azaz, hogy az bár hosszabb ideig tartott és a műszaki védekezést állandóan lekötötte, nagyobb károkat nem okozott. Az elmúlt hó folyamán utlevelet kért 269 egyén, utlevelet nyert 266 egyén és visszavándorolt 56 egyén. — A főorvos jelentése szerint Szatmármegye egészségügyi helyzete az elmúlt április havában nagyon kedvezőnek mondható. Járvány csupán Szatmárzásadányban lépett fel, de ez is nagyon enyhe lefolyású volt. A hó folyamán tett egészségügyi intézkedések közül kiemelendő, hogy a bölgyminiszter rendelete értelmében a netáni koleraveszély esetére szükséges intézkedések megtételére az összes I. fokú hatóságokat utasította. A kir. darózi üresedésben levő kórorvosi állásra Dr. Szőke József orvos helyettesített. — 1912. április hóban befolyt: egyenesadóban 47683 K, hadmentességi díjban 1309 K, bélyeg- és jogilletékben 56.757 K, fogyasztási és ital adóban 16.350 korona. A vármegye területén levő bírósági fogházakban áprilisban letartóztatva volt 184 férfi, 29 nő. Az egész hó folyamán szabadult 166 férfi és 26 nő.

A siófoki gazdanagygyűlés jun. 19-én lesz. Napirendje a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. A mezőgazdasági termelés védelme. Előadja Bernát István. 3. Nemzeti földbirtokpolitika. Előadja Meskó Pál. 4. A gazda jövedelme és a mezőgazdasági termények értékesítése. Előadja Ováry Ferencz.

A püspök nagy adománya. Boromisza Tibor dr. megyés püspök a tűzoltóság szolgálatának sikereiből és nagyobb körre való kiterjesztése céljából egy 20 ezer koronás automóbilt ajándékozott az tűzoltó- és mentőegyesületnek.

Eljegyzések. Török Bernát állami iskolai igazgatótanító eljegyezte özv. Rác Károlyné leányát Emmuskát. Baumgarten Zsigmond kereskedelmi iskolai tanár eljegyezte Stiglicz Katiczát Budapestről. — Dr. Keresztszeghy Sándor helybeli ügyvéd jegyet váltott Nyomárky Anussal, dr. Nyomárky Odön sátoraljauhelyi főorvos leányával.

3008 uj előfizető. A szociáldemokraták szakadatlan agitációt folytatnak párt-sajtójuk érdekében, legutóbb azonban egy hetet ennek a munkának szántak. Ez volt az u. n. Népszava hét — május elseje körül. Ezen a héten a Népszava terjesztői fokozott munkásságot fejtettek ki s 3008 uj előfizetőt gyűjtöttek egy hét alatt a szociáldemokraták sajtójának. — És mi!?

A vasuti állomás kibővítése. A közigazgatási bizottság tárgyalta a helybeli vasuti állomás kibővítése céljaira szükséges területek megszerzése iránt indítandó kisajátítási eljárás ügyét. A kártalanítási eljárás megindítása céljából szükséges kisajátítási tárgyalást határnapot junius 15-re tűzte ki s Dr. Farkas Antal elnöklele alatt levő bizottságba dr. Antal Sándor t. főügyészt, Erdélyi István főmérnököt és dr. Papp Zoltán tanácsjegyzőt küldötte ki.

Áthelyezések az irgalmasoknál. Thuróczy Kornél az irgalmas rend tartományi főnöke Némethy Fortunát szatmári alorvost Szepesváraljára, Laczkó Arnold alorvost Zágrárból áthelyezte Szatmárra.

Házasság. Szabó Miklós városi számíttást egybekelt Fodor Ilonka berkeszi okl. tanítónővel.

Külkereskedelmi forgalmunk. A m. kir. központi statisztikai hivatal adatai szerint behozatalunk értéke az előző évi 430.5 millió koronával szemben ez év január—március havában a 505.1 millió koronát érte el s ebből 376.5 millió korona Ausztriából való behozatalukra esik. Kivitelünk értéke a múlt évi 354.1 millió koronával szemben a f. év három első hónapjában 405.1 millió koronát tett, mely összegből az ausztriai rendeltetésű kivitelre 299.5 millió korona esik. Az 1912. év három első hónapjában árumérlegünk összesen 100 millió korona, Ausztriával szemben pedig 77 millió korona behozatali többlet tüntetett fel.

Kedves meglepetés — egy sikerült fénykép, aminőt élethű és művészi kivitelben készít Scherling Antal festő és fényképész új, modernül berendezett műtermében a Pannónia udvarán földszint.

A bécsi eucharisztikus kongresszus. A bécsi euch. világgongresszus ünnepeiből Magyarország is méltóképp kiveszi részét. Közös püspöki körlevél fog megjelenni, plakátok fogják hirdetni a készülő ünnepeket. A vasutak, hajózási társulatok kedvezményes jegyeket adnak a kongresszus tagjainak. A kongresszus napján — szept. 12—14. d. u. 2—4-ig — magyar szakosztályi ülések lesznek a kapuczinusok templomában. A szent Agoston-templomban ugyancsak e három napon este 8 órakor magyar szentbeszéd lesz, utána áldás. 9 órakor imaóra a legf. Oltáriszentség előtt. — Előadást tartanak: Prohászka Ottokár püspök, Kánter Károly praelátus, Komárik István S. J., dr. Makay Lajos, dr. Hanauer István, dr. Mihályfi Akos, Bangha Béla S. J., dr. Révai Tibor. Magyar szentbeszédet mondanak: dr. Váray Lipót győri püspök, dr. Szinek Sándor C. M., P. Buttykay Antal.

Csak irástudó mehet Amerikába. A washingtoni szenátusban elfogadott törvényjavaslat szerint csak olyan bevándorlót bo-

csátanak be Amerikába, aki írni és olvasni tud. A fejadót, amely eddig négy dollár volt, ugyanezen javaslat függeléke öt dollárra emeli fel.

Katonák az aratáson. A múlt évben junius 29-én szabadságolták a tényleges szolgálatban álló katonákat az aratás tartamára. Az idén azonban valószínűleg ki fogják tolni ezt a határidőt, mert junius 29-én még aligha kezdhetik az aratást. Tekintve azt, hogy a szabadságolások iránt már most kell intézkedni a katonaságnál, az alispán körrendeletileg fogja felhívni a főszolgabírókat annak bejelentésére, hogy maradhat-e a múlt évi dátum a szabadságolásoknál, vagy tekintettel az abnormis időjárásra későbbre kívánják-e azt halasztani.

Adomány. Hirt adtunk annak idején arról, hogy Pemp Antal praelátus-kanonok a Kisgejőcön építendő kápolna költségére 1000 koronát ajánlott fel s ezen összegből 500 koronát már akkor lefizetett. A másik 500 koronát most fizette be az alapítványi pénztárba.

Jégverés. Hétfőn délután pár perczig tartó jégverés vonult el Szatmár fölött. A diónagyságu jég rengeteg kárt okozott az épületek ablakain és a gyümölcsösökben.

Mindenütt egyformák. A fővárosi lapok részletes tudósításokat közöltek arról a nem mindennapi esetről, hogy a porosz képviselőházból az elnök rendőri karhatalommal volt kénytelen kivezetetni egy renitenskedő képviselőt. Mindenkit meglephetett az a körülmény, hogy ilyen neveletlenség éppen a porosz képviselőházban esett meg, amelyet tudvalevőleg a legkonzervatívabb választói jog alapján hívnak össze s amelynek éppen ezért esupa uri emberek a tagjai. Most azután kiderült, hogy a sok uri ember közé befurakodott egy *nem ur* is. A neveletlensége miatt kitolonczolt Borchard Julián képviselő ugyanis *zsidó*.

Vármegyei közgyűlés. Szatmárvármegye máj. 9-én tartotta meg Csaba Adorján főispán elnöklésével közgyűlését, a melyen a vármegye közönsége több szatmármegyei helyi érdekű vasut alapját rakta le, elfogadván N. Szabó Antal és társai azon indítványát, hogy a vármegye területére létesülés előtt álló h. é. vasutak segélyezésére hozzájárulások megszavazása és ezen hozzájárulások fedezésére 3 százalék újabb vármegyei pótdadó vettessék ki. — A jóváhagyandó újabb pótdadók terhére egy hosszú lejáratu nagy kölcsönt vesznek majd fel, amelyből a Halmibikszádi h. é. vasut 200,000 koronát, a láposvölgyi h. é. vasut újabb 100,000 koronát, a Nagykároly—peéri h. é. vasut újabb 50,000 koronát, a Nagykároly—fehérgyarmati h. é. vasut 400,000 koronát, és végül a Nagykároly—nyírbátori vasut 150,000 koronát fog kapni. — Jármy Béla közigazgatási kiadót a vármegye nyugdíjazta. Szarazberek községnek a korcsmák vasárnapi zárvaratása ügyében hozott határozata ellen beadott felebbezést a közgyűlés elutasította. Ezen közgyűlésen alakították meg a borellenőrző bizottságot is.

Jubileum. A nagybányai Teleki-Társaság 1912. május 18-án Révay Károly 40 éves irói jubileuma alkalmából ünnepi ülést tart, melyen a társaság jubiláló elnökének költségzetét Németh Béla fogja méltatni.

Államserély Ugoosának. A vármegyei ház restaurálására s a főispáni hivatalos helyiségek beburorzására a bölgyminiszter 26,337 K segélyt utalványozott.

Uj tb. főszolgabíró. Csaba Adorján főispán a csütörtöki megyegyűlésen Szuhányi Lajost tb. szolgabírónak kinevezte.

Az ungvári buosu. Az ungvári Kálvárián mult pénteken — mint a szt. kereszt feltalálása emléknapiján — népes bucsut tartottak. A messzevidékekről összesereglett ájtatos hívek körmenetét Veszprémy Sándor munkácsi esperesplebánus vezette. A magyar szt. beszédet Pásztor Ferencz dobóruszkai,

a németet Richter Ágoston alsóschönborni, a tótot Barna János szünai plebános mondotta.

Házasságok. Gaál János es. és kir. őrnagy egybekelt özv. Brujman Béláné szül. Fodor Matilddal Ungvárt. — Biró Ferencz, az Osztrák-magyar bank tisztviselője egybekelt Lehotay Emivel, Lehotay Zsigmond v. főjegyző leányával Munkácsen.

Jóváhagyott alapszabály. A földmívelésügyi miniszter a szatmármegyei méhészegyesület alapszabályait a jóváhagyási záradékkal ellátta.

Darmay Viktor emléktáblája. Órdarmán június 2-án tartandó ünnepélyre az előkészületek javában folynak. Az ünnepen megjelennek Abrányi Emil és Szabó Endre költők, Darmay Viktor volt jóbarátai, Szemere György író, Szemere Miklósnak, Darmay Viktor buzdítójának unokaöccse. A díszes emléktábla már készen van ezzel a fölirattal: „Ebben a községben született 1850. december 3-án Darmay Viktor költő. Emelte a Gyöngyösi Irodalmi Társaság 1912-ben.

Beregi ügyek. Gulácsy alispán félévi jelentése szerint Gróf Khuen-Héderváry Károly belügyminiszter fellebbezés következtében megváltoztatta a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányának hivatalvesztésre szóló ítéletét és 600 koronára ítélte Deresényi Miklós latorczai főlfüggesztett főszolgabíró és a vizsgálati költségek viselése alóli felmentésével őt állásába visszahelyezte. Jelenleg hetvennégy fegyelmi ügy van folyamatban. Az utlevél nélküli kivándorlás az utóbbi időkben ijesztő mérveket öltött. A titkos kivándorlási ügynökök, akiket három évvel ezelőtt sikerült megfékezni, ismét megkezdték aknamunkájukat.

Eljegyzés. Frank Albert nagykárolyi fűszerkereskedő eljegyezte Csikós Bálint leányát Margitkát.

Közjegyzőhelyettes Nagykárolyban. A debreczeni kir. közjegyzői kamara nemes-tóthi Szabó Antal nagykárolyi kir. közjegyző állandó és általános helyettesévé dr. Henyei Lászlót kirendelte.

Az ungvári Katolikus Népszövetség május 19-én gyűlést tart, a melyen a feminizmusról olvas föl Volosin Ágoston.

Halálozások. Özv. Bakk Mártonné született Szilágyi Zsuzsanna életének 80-ik évében elhunyt Szatmáron. — Szűcs Károly nyugalmazott vármegyei tisztviselő 58 éves korában szívszélhűdés következtében elhunyt Nagykárolyban. — Serly Antal kir. járásbíró sági albiró, Károlyi-Erdődön életének 38. évében elhunyt. — Polyánszky Dénes ny. esendőrszázados Brassóban elhunyt.

Félix-gyógyfürdő.

Téli és nyári gyógyhely
Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrása, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, *csusz (reuma) és köszvény* ellen. Női betegségeknek, *idült méh és petefészkek gyulladással, méh hurut medencebéli sejt-szövetlob és izzadmányoknál.* Ivógyógy-mód alakjában *idült gyomorbanatmaknál, makacs szék rekedésnél, máj- és epehólyag* betegségeinél, *sárgaság és epekövek-nél* meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsavas és iszap fürdők.

1908. évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakoszoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlaparak. Állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katonazene, tennis pálya, gondozott séta utak. Fenyő-erdő 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. Posta távirat, interurban telefon.

Curtaxa és zenedij ninos.

Prospektust küld az Igazgatóság.

Menyasszonyi kelengye

200 K-tól

2000 K-ig

SPITZ BÉLA

női s uri divatáruházában

SZATMÁR-NÉMETI

Hám János-u. 1.

színház mellett.

Vidékre

mintákat küldök.

Vizsgálatok a semináriumban. A püspöki hittani főiskolában a II. félévi vizsgálatok a következő sorrendben tartatnak meg: május 13-án a gazdaságtanból, 23-án az erkölestanból, 24-én az egyháztörténelemből, június 4-én az ágazatos hittanból és a szer-tartástanból, 5-én az öszövetségi bibliából, 14-én a neveléstanból, 15-én a bölcsészeti előtanból, 16. „Te Deum.”

Kath. tanítók országos gyűlése. A Magyarországi kath. tanítók Országos Bizottsága az ez évi közgyűlést a VII. egyetemes tanítógyűlést megelőző napokban tartja meg. A közgyűlést megelőzőleg a szakosztályok tartanak értekezletet. A közgyűlés tárgyai lesznek: 1. Kívánjuk az egységes tanítói fizetést (XI., X., IX. fizetési osztályba való beosztás és a harmadolás elvének megvalósításával.) 2. A tanítói nyugdíjtörvény revíziója (a lakbérpótló nyugdíj.) 3. Az egyházmegyei Tanítóházak (internátusok) szervezése.

Trachoma a vasuti internátusban. A szatmári vasuti internátus 196 növendékének a fele trachomával súlyosan meg van fertőzve. A beteg növendékek között vannak elemi iskolai tanulók, a katolikus és református gimnáziumi növendékei is. A tanintézetben megtették, hogy az internátus trachomagyagnus növendékei elkülönítve legyenek.

Érettségi elnök a kereskedelmi iskolában. A V K M. az 1912. évi érettségi vizsgálatok vezetésével miniszteri biztosi minőségben megbízta: a szatmárnémeti felsőkeres. iskolánál dr. Mártonfi Marcell, egyetemi magántanárt, nagyváradai jogakadémiai ny. r. tanárt.

Tanítógyűlés. A beregmegyei általános tanítóegyesület igazgató választmánya f. évi május hó 18-án d. u. 4 órakor Munkácsen az I. sz. állami iskola tantermében gyűlést tart.

Szatmármegye iskolaügye áprilisban. A pénteki közigazgatási bizottság gyűlésén Bodnár György kir. tanfelügyelő megtette a havi jelentését, hogy a hosszas esőzések után beállott mezei munkálatok sok helyen az iskolák elnéptelénítését vonták maguk után, ennek megszüntetésére megtette a szükséges intézkedéseket. Jelentette továbbá, hogy az idén szeptember 1-én Jederen, Kányaházán, Kismajtényban, Komorzánon, Rézteleken, Szamosborhidon, Tyukodon és Szaniszlón új állami iskola kezd meg működését.

Tűzoltó-tanfolyam a tanítóképzőkben. A Magyar Országos Tűzoltószövetség, a belügyminiszterium tűzrendészeti szakközegének, javaslatára a kultuszminiszterium rövidesen felveszi a tanítóképzőintézetek tantárgyai közé a tűzrendészetet is. Az életrevaló ujtásnak az a célja, hogy a tanítóképzőintézetekből kikerülő ifjak — különösen faluhelyen — a tűzoltótestületek szervezése és vezetése körüli ismeretek birtokában legyenek.

Püspöki biztos. Müller Károly apát, máramaroszigeti plebános az ottani állami tanítóképzőintézethez a hittani, egyháziének és zenei tan képesítő vizsgálatokra püspöki biztosul küldetett ki.

Az országos Tanítói Segélyalaphól adatni szokott ösztöndíjakért a pályázati kérvények július 31-éig nyújtandók be az egyházmegyei hatósághoz.

Az ungvári Gizella-ház növendékei Répási Izabella főnöknő fogadalmának 25 éves évfordulója és ungvári működésének emlékére szentmise alapítványt tettek míg él, az ő jólétéért, halála után pedig lelke üdvösségéért.

A madarak és fák napja Rónaszéken. Máramarosvármegyének „rónavölgyi” elemi iskolai tanuló ifjusága a rónaszéki „Szenesvölgyben” ünnepelte május 7-én a „Madarak és Fák” napját. Alsórona, Felsőrona és Rónaszék sóbánya község 600 főnyi tanuló, 14 tanító és szépszámú intelligens község részvételével mintegy hatszázán vét-

tek részt. A magyar, ruthén, oláh és zsidó iskolások mindannyian zengzetes magyar dalok éneklése mellett vonultak. 14 tanító vezetése alatt, a fák által koszorozott völgybe. A szabad természet ölében Madarász Lajos állami igazgató-tanító a madaraknak, Guitman János igaz. tanító pedig a fáknak hasznosságáról szolt a tanuló sereghez magyar nyelven, Pap Péter alsóronai román tanító románul, Polyánszky Endre felsőronai tanító ruthén nyelven magyarázta meg a nap jelentőségét. A jelenvolt szülők s a nagyszámú intelligencia nagy élvezettel gyönyörködött az iskolásgyermekektől előadott szébbnél szébb énekszámokban. Az ebéd alatt Deák József kincstári r.-k. első tanító mondott köszönetet egy a szülőknek mint az ott résztvevő nagy közönségnek. Zsákfutás és más kedélyes társasjáték zárta be este 1/27 órakor az önmagában tanulságos kirándulást. Ugy a résztvevő uriközönség, mint a tanuló ifjuság kérve kérte a három község tantestületét, hogy jövőre ismét rendezzenek ily kirándulást, mert ilyen még még sem Mármarosban sem hazánk egyetlen részén sem fordult elő.

Próbalapok

(korrekták) magyar és diktandó vonatkozással . . . 100 db 1 K 20 f.

Ki hiszi el?

Van egy szélsőséges paradoxonokkal dolgozó barátja lapunknak. Havonként egyszer kibocsát egy-egy wilde-i rakétát s utána egy hónapig gyönyörködik a keltett megrökönyödésen. Vagy inkább egy hónap kell neki, hogy megint kiizzadjon valami újabb vakmerő sententiát.

Már rég nem láttuk, tehát — vártuk. Megjelent. Napoleoni pose-ba vágta magát és kibocsátotta a röppentyűt:

— Az „Uj Szatmár“ a legvallásosabb lap. Conservatív és nem radikális.

Nem telephontunk a mentőkért, sőt nem is csodálkoztunk. Ismertük az ipsét.

— Megdöbbenek? — folytatja a pseudo Wilde.

— Nem! — hangzott a válasz.

A mi Napoleonunk nem zökkent ki pose-ából és folytatja:

— Nem is lehet. Látják, ki mivel él, az mindenkin kiűt. Előkelő izlésű ember nem eszik fokhagymát. A legválogatottabb ételekkel táplálkozik és ez meg is látszik rajta.

A gastronomiai csevegést hagyjuk tovább ömledezni.

— Nos, vannak-e szentebb ideálok, mint: a vallás, haza, erkölcs?

— Nincsenek — válaszoltuk meggyőződéssel.

— Az „Uj Szatmár“ pedig ezekkel él. Mostanában csak püspököket ozsonnál. Tehát az „Uj Szatmár“ . . .

— a legvallásosabb és legconservatívabb lap — folytattuk, de egyben kinyitottuk az ajtót is az elvonuló Caesarnak.

A kirakatverseny.

Néhai jó Heltai Gáspár prédikátor uram csak most döröghetne igazában „az részögösködések elterjedésének miatta.“

Ha végigmenne Szatmár utcáin, bizony elszörnyülkődnék. Mert hát nagyon czégérezik az részögösködésnek kellemetes voltát. Lévé minden bolt kirakatában olyan viz „dicsfreti“, a melyet nem ihatik tisztességes ember.

Mivelhoggy úgy szól a javallása ennek a víznek.

— Lumpok, másnap Luna vizet igyatok!

Csak legalább ki is józanodnának ezek a lumpok, hogy észrevennék, micsoda maszlagos világot akar Szatmáron teremteni a mámort kihasználó — uj fajmagyarság.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

MINDENNEMÜ ELEMI ISKOLAI NYOMTAT-

- ✱ VÁNYOK ÉS TANSZEREK KAP-
- ✱ HATÓK A PÁZMÁNY-SAJTÓ
- ✱ KÖNYVNYOMDÁBAN SZATMÁR-
- ✱ NÉMETIBEN. ISKOLAKÖZ 3. SZ.

Fogászati műterem!

Értesitem az igen tisztelt közönséget, hogy fogászati műtermemet Budapestről Szatmárra, Hám János-utca 12. szám alá helyeztem át. (Lévay Palota.)

Készítem a fogászat minden ágába tartozó munkálatokat u. m. egyes fogakat teljes fogsorokat, arany platina koronát amerikai hid-munkákat jóállás mellett a legjutányosabb árban. Régi fogsorokat javítok és átalakítok. Tisztelettel

Dávid Ödön,
műfogász.

Honvéd-utca 2. sz. a.
van Bóthe Ilonka
modern női varrodája.

Pályázati hirdetmény

Alulírott a királyházi templom és torony fedelének átalakítása és ujonnan befedésére és egyéb javítási munkálatokra ezennel pályázatot hirdetek.

Az ezen munkákhoz szükséges tervek és költségvetések a fenti plébánia hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatok beadási határideje 1912. május hó 30 d. e. 10 óra. Tartoznak ajánlattevők az ajánlati végösszegnek megfelelő 5% biztosítékot készpénzben vagy elfogadható értékű papírban a pályázat napján a beadás előtt letenni.

Fentartom magamnak a jogot a pályázók közül, tekintet nélkül az ajánlatok olcsóságára, szabadon választani.

Királyháza, 1912. máj. 12.

Dimand Alajos
kerületi esperes.

VOGL ADOLF

templomi felszerelések műintézete HALL, Innsbruk mellett (Tirol.)

Készít oltárokat, szószékeket, keresztkutakat, templom- és gyónószékeket, valamint imazsamolyokat minden stílusban.

Szállít egyházi szobrokat fából, olajfestéssel és aranyozással mindenféle nagyságban. — Dombormű faragvány képeket (mint pl. 14 stációképet) Krisztus szobrokat, kereszttel vagy annélkül, úgy egyházi mint magán használatra; készít ugyanilyen szobrokat missio-keresztek vagy utak mentén álló keresztekre. — Bethlehemi jászolok bő választékban. — Kérdezősködésekre azonnal kimerítően válaszol. Rajzokkal, fényképmásokkal és illusztrált árjegyzékkel készségesen és díjtalanul szolgál.

Inglük József

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete
Szatmár Deáktér. Városház-épület.

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű polgári öltönyöket, papi reverendákat; mindennemű öltöny készítésnél a főszult az elegáns szabás és finom kivitelre fektetem, a mellett teljes kezességet vállalom szállítmányaim valódi színe és tartósságáért.

Allandó nagy raktár honi és angol gyártmányú szövetekben. Elsőrangú egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem nagy forgalma által áruimat olcsóbb ár mellett szállíthatom, mint bármely más czég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni; biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megalégedésére fog szolgálni.

INGLIK JÓZSEF,
szabómester.

Üzlet áthelyezés.

Győry Károly

üveg és porcellán üzletét
Deák-tér 9. sz. alá, saját
házába helyezte át.

Telefon - szám 232.

Wallon Henrik Fia utódai
Duha Tivadar és Géza fűszer,
csemege, bor és lisztáru üzlete
Szatmár - Németi, Kazinczy-
utca 2. Alapított 1858. évben.

Legnagyobb nyeremény 1 millió márka.
A nyereményért az állam felelős.

Szerencse - jelentés !!

Meghívás a nyeremény kilátásra,
mit a Hamburg városa által garantírozott nagy
sorsjáték rendez, melyben

**9 millió 841.476 márka
okvetlen nyerésre kerül.**

A nyeremények ezen sorsjátéknál a követ-
kezők; a lehető legnagyobb nyeremény szeren-
csés esetben **600,000 márka.**

nyeremény á	nyeremény á
1 560,000 márka	1 300,000 márka
1 550,000 „	1 200,000 „
1 540,000 „	1 100,000 „
1 530,000 „	1 60,000 „
1 520,000 „	1 50,000 „
1 515,000 „	1 45,000 „
1 510,000 „	1 40,000 „
1 305,000 „	1 30,000 „
1 303,000 „	1 20,000 „
1 302,000 „	1 15,000 „
	1 10,000 „

Az egész sorsjátékban, mely 7 osztályból áll,
100,000 sorsjegy játszik, melyek közül **48,405**
nyeremény és 8 nagy jutalom lesz kisorsolva,
a mely szám körülbelül az összes sorsje-
gyek felét képezi és így minden második
sorsjegy nyer.

A lehető legnagyobb nyeremény szerencsés
esetben, az első osztályban **50,000** márka, mely
a hetedikben pedig **600,000** márkára emelkedik.

Egy egész eredeti sorsjegy **10** márka, azaz **12** K
Egy fél „ „ **5** „ „ **6** „
Egy negyed „ „ **2.50** „ „ **3** „

A következő osztályokra való befizetések,
valamint a pontos nyereményjegyzék a hivatal-
ból kiadtt és a város czimerével ellátott játékt-
ervezetből tudhatók meg, amelyet kívánatra in-
gyen és bérmentve előre beküldök.

Mindenki, aki résztvesz a sorsjátékban, a
huzás megtörténte után azonnal, minden felszó-
lítás nélkül kap egy hivatalos jegyzéket.

A nyereménypénzeket én fizetem ki és kül-
döm el a legnagyobb pontossággal és legna-
gyobb titoktartás mellett.

A közeledő huzás miatt megbízásokat azonnal
vagy legkésőbb május hó 20-ig a legnagyobb
bizalommal az alanti címre kell beküldeni:

Samuel Heckscher senr.,
bankháza Hamburg 1130.

Itt levágandó.

Megrendelő **Samuel Heckscher senr.**
banküzletének, Hamburg 1130.

Küldjön nekem { egész sorsj. à 10.- M. (12 K)
fél „ „ 5.- M. (6 K)
negyed „ „ 2.50 M. (3 K)

Cím
No. 1134.

A pénzt postautalványon küldöm. } A nem
A pénzt utánvételezve. } megfelelő
A pénzt mellékelem. } tölendő.

MEGNYILT az új fényképészeti műterem

Tisztelettel tudatom Szatmár város és vidéke
uri közönségével, hogy a „Pannonia“ szálloda
udvarán erre a czélra épített helyiségben a
földszinten

új fényképészeti műtermet

rendeztem be, mely a mai kor minden köve-
telményének úgy művészi mint kényelem
szempontjából megfelel.

A műterem már megnyilt.

A m. t. közönség további nagybecsü pártfo-
gását kéri, tisztelettel

Scherling Antal
fényképész és festő.

GÁL JENŐ mérnöki irodáját Ber-
csényi-utca 33. szám alá helyezte át.
Telefon szám 189.

A nyári idény

alkalmára óriás választékban érkezetek
a legjobb gyártmányu utazóbőröndök
és kosarak, valamint férfi és női haris-
nyák, séta pálczák és minden néven
nevezendő díszmü és norinbergi játék,
üveg és porcellán nagy választékban

Blatniczky István
Szatmári Bazárjában
KAZINCZY-UTCZA 10.

Makóczy Géza papi és polgári szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.
Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe
modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű
reverendák és papi öltönyök a legnagyobb
pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.
Tisztelettel
Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Park és kertrendezéshez

magas törzsü gyöknes bokorrozák
és rózsafák

Bertha Károly műkertésznél
Szatmár, Dinnyéskert 6.
Telefon 27. VIRÁGÜZLET: Telefon 27.
Deáktér 3. szám.
Előkelő ízléssel és hatásos összeállításban

élővirág- díszmunkák

minden idényben.

Dísznövények, pálmák, virágok, szobanövények
cserepben. A legváltozatosabb kivitelű csokrok
minden alkalomra a legegységesebb összeállítás-
ban. A legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivitelig

KOSZORUK
gyorsan és jutányosan készíttetnek. Vidéki meg-
rendeléseket gyorsan és pontosan elintéz.
SÜRGÖNYCZIM:
Bertha kertész Szatmár.

Walek és Rajz

angol és francia különleges-
ségü czipészek, hol saját ké-
szítményü kész czipők is kap-
hatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.
(Bölönyi-féle ház.)

WALTHER GIDA

katholikus czég, az arany érdemkereszt tulajdonosa

ÜVEGFESTÉSZETE

velencei és üveg mozaik intézete

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Telefon 70-01.

Készít művészi kivitelü festett
TEPLOMABLAKOKAT,
velencei és üvegmozaikot

a legegyszerűbbtől a leggazdagabb kivitelig jutányos ár mellett.

Legutóbb készült munkák: Veszprémi székesegyház 32 ablak. Hódásági templom Bácsm. 15 nagy ablak. — Szigetvári templom 10 ablak. — Sátoralja-Ujhely 8 nagy ablak. — Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Szabadkai, pécsi, bártfai és kőhalmi Szent Ferencz-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Budapesti örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Továbbá a nemesnádudvari, hosszuréti, futaki, esztergomi, dési és besztercebányai püspöki és vártemplomi, valamint az üngvári, vetési, csanárosi és gobei templomok festett ablakai.

Színes minta rajzokat díjmentesen küldök. — Számos kitüntetés és elismerés a készített munkák után. — Kívánatra saját költséggel a helyszínére utazom.

*Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Diszművek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok*

kötését és aranyozását, ugyszintén rajzok kasirozását, passepartoutok, papír-reklámlablák aranyozását, pontos és tartós kivitelben, szolid árak mellett készít

Gárdos Ferencz

könyvkötészete

Szatmár-Németi, Deáktér 7.

Halmi-ház.

Az 1911-i szatmári kiállításon jó munkáért BRONZÉREMMEL kitüntetve.

Blatniczky Fános

elsőrangú kályhás-üzlete.

Lakás:

Raktár:

Zrinyi-utca 13. Petőfi-utca 3.

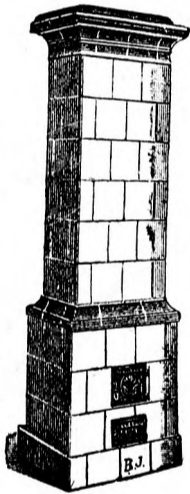
(Komáromy-ház)

(Népbank-épület)

A legrégibb kályhás-üzlet Szatmáron.

Fennáll 14 év óta.

Szolid árak.

Pontos kiszolgálás.

Készít a legkényesebb izlésnek is megfelelő mindenemű porcellán és cserépkályhákat, takaréktűzhelyeket kandallókat, fürdőkádákat és falburkolatot. ::: Ugyanezekből állandóan nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangú kályhás munkásokat alkalmaz és minden munkát a saját vezetése alatt végez ugy helyben, mint a vidéken.

Régi kályhák új szerkezetre való átalakítását jutányos árért vállalja.

ROZSNYAY és JASZAY

**műszereszek
varrógép és kerékpár
RAKTÁRA,
mechanikai gépjavitó
MŰHELYE
SZATMÁR - NÉMETI,
Hám János-utca 12.
(Bejárát Rákóczi-utca felől.)**

Varrógép, írógép, gramofon és fegyver javítást szakszerűen, gyorsan és pontosan esz-közlünk. — Raktáron tartjuk a legjobb minőségű varrógépeket úgy házi, mint ipari célra. Minden rendszerű varrógépekhez tük kaphatók.

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányú lábbelit akar vásárolni, az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dusan felszerelt cipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és eszímákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és tiszteléstől minden olcsóbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánszokat teljesen kiküszöbölte, s akinek árulási ösinnesség dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és eszímák is készülnek.

Magyarország legrégibb egyházi szerek és zászlók gyára.

OBERBAUER ALAJOS **UTÓDA**

Alapított
1863-ban.

GYÁR ÉS RAKTÁR:
BUDAPEST, V., VÁCZI-UTCZA 41. SZÁM.

ÖTSZÖR
kitüntetve.

Czégtulajdonos: Kronberg József a Ferencz József-rend lovagja, Klotild főhercegné szony 6. cs. és kir. fensége és Magyarország hercegprimás Ur Ö-Eminentájának udvari szállítója.

**Egyházi és egyleti zászlók,
éroz- és faárúk.**

Arjegyzekek és költségtervezetek díj- és bérmentesen küldetnek.

A budapesti, váci, központi és egyházmegyei, valamint a nyitrai, pécsi, székesfehérvári, győri és gyulafehérvári oltáregyletek, továbbá a kassai egyházmegyei műszaki iroda és a cs. és kir. hadsereg szerződött szállítója.

Telefon 167-34.

Ajánlja: miseruha és egyházi szerelvényekből dusan föl-szerelt nagy raktárát, mely bővelkedik gót-, román- és reneszánsz-stilű ruhákban, valamint pontifikáló szerekben, stb. stb.

TOKAJ-HEGYALJAI BOROK
KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÁSA

Hám János-utca, (dr. Vajay-palota),

hol a legkitünőbb saját termésű, legtisztábban kezelt: kizárólag tokaji boraink kaphatók alanti minőségben:

Kitünő izü tokaji asztali bor	literenként K 1.10	} fél literes palackokban is kapható.
Kitünő izü édeskés tokaji asztali bor	" K 1.20	
Kitünő izü tokaji pecsenyebor	" K 1.40	
Kitünő minőségű szamorodni	literenként 1 korona 40 fillértől feljebb.	

Legkiválóbb zamatu édes asszu és gyógyborok minőség szerint különféle árakban. A borok eredeti töltésük és azok tisztán kezelt jó minőségéért és valódiságáért felelősséget vállalunk. Meggyőződésképpen sziveskedjék egy próba palack megvételével kísérletet tenni. Teljes tisztelettel

Tokaj-hegyaljai borüzlet Hám János-utca, dr. Vajay-palota.

Hirdetések jutányos árban közöltetnek.

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégibb egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállit kitünő minőségben bámulatos olesó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tűzben aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartókat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegény templomoknak jelentős engedmény. Választékot vásárlási kényszer nélkül küld.

Arjegyzekek és költségelbirányzat ingyen.

60